

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การแสดงมหรสพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นละคร การเต้น และดนตรี แสดงออกถึงรากฐาน วัฒนธรรมของแต่ละประเทศที่มีมาช้านาน นอกจากนี้ยังให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม เราจะเห็นได้ว่า ประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญถึงการรักษารากเหง้าและเอกลักษณ์ของตนไว้ ในกลุ่มประเทศชั้นนำของโลกในปัจจุบัน เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น ล้วนให้ความสำคัญกับการแสดงมหรสพตั้งแต่ในระดับจังหวัดไปจนถึงระดับชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากปริมาณของ โรงมหรสพที่กระจายตัวอยู่จำนวนมาก

ประเทศไทยยังขาดแคลนสถานที่ (venue) ที่ใช้สำหรับการแสดงงานทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะดนตรีซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และยังคงไม่ได้มีการคำนึงถึงปัญหาในด้านนี้สัก โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งถือได้ว่ามีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก สัดส่วนของประชากรต่อพื้นที่ที่ให้บริการกิจกรรมทางวัฒนธรรมนั้นกลับไม่เพียงพอ ความขาดแคลนสถานที่ในการจัดแสดงดนตรีนั้นสามารถเห็นได้จากการที่คอนเสิร์ตจำนวนไม่น้อย ต้องใช้สถานที่ซึ่งไม่ได้สร้างมาเพื่อการจัดแสดงดนตรีโดยตรง หากแต่เพียงเพราะทำเลที่ตั้งซึ่งอยู่ ใจกลางเมืองโดยส่วนมากจะตั้งอยู่ในอาณาบริเวณร่วมกับห้างสรรพสินค้าชื่อดังต่าง ๆ เช่น ดิ เอสพลานาด (The Esplanade) โรงภาพยนตร์อีจิว เมโทรโพลิส (EGV Metropolis) เป็นต้น โรงมหรสพที่เป็นลักษณะอาคารเดี่ยวและมีคุณภาพเสียงในมาตรฐานที่ดีเพียงพอ นั้นอาจมีเพียง ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

ประเภทของดนตรีที่ต้องการสถานที่ในการจัดแสดงมากที่สุดก็คือดนตรีคลาสสิก (classical music) ซึ่งมีลักษณะเป็นเสียงสด (live sound) ออกมาจากเครื่องดนตรีเอง โดยไม่มีการใช้เครื่องขยายเสียง (amplifier) เป็นตัวผ่านไปหุ้มนอกอีกทีหนึ่ง แต่ในเมืองไทยยังไม่มีสถานที่ใด สามารถรองรับการแสดงประเภทดังกล่าวได้ เช่น ญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่ก้าวหน้าที่สุดในเรื่องของ คอนเสิร์ต ฮอลล์ (concert Hall) กว่าร้อยอาคารที่มีคุณภาพดีเทียบเท่าระดับสากล เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในแถบเดียวกันที่มีพลเมืองน้อยกว่าและระดับเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน เช่น มาเลเซียที่มี

เพโตรนาส ฮอลล์ (Petronas Hall) สิงคโปร์มีเอสพลานาด (Esplanade) เป็นต้น ศูนย์วัฒนธรรม แห่งประเทศไทยเป็นเพียงทางเลือกเดียวของกรุงเทพ ฯ ที่มีอยู่ และจากมุมมองของผู้แสดงเอง โดยเฉพาะสำหรับวงออร์เคสตรานั้นถือว่าคุณภาพยังไม่ดีที่สุด ประเทศไทยควรมีโรงมหรสพร่วม สมัยแห่งใหม่ที่มีคุณภาพทัดเทียมกับสากลมากกว่านี้ (บัณฑิต อึ้งรังษี, สัมภาษณ์, 6 พ.ค. 2554)

นอกจากนี้กิจกรรมการใช้งานที่เกิดขึ้นภายในศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยนั้นกลับ มิได้เป็นเพียงโรงมหรสพและการดนตรีเท่านั้น หากแต่ยังใช้ในการจัดงานสัมมนาต่าง ๆ หรืองาน ประชุมระดับนานาชาติด้วย ทำให้ศิลปินทั้งชาวไทยและต่างประเทศผู้ที่ต้องการจะใช้พื้นที่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเพื่อแสดงมหรสพหรือดนตรีจำเป็นต้องขอใช้พื้นที่ก่อนล่วงหน้า เป็นเวลาไม่น้อย ผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ประเทศไทย เสียทั้งเม็ดเงินและ ภาพลักษณ์อย่างมหาศาล

โครงการโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ ดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นโครงการของภาครัฐ หรือภาครัฐร่วมกับเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการเขียนร่างขอบเขตของงาน (TOR) เพื่อการจัดประกวด ออกแบบ ระดมทุนจากเหล่านักลงทุน ไปจนถึงผู้รับเหมาก่อสร้างต่าง ๆ หากเจ้าของโครงการหรือ ผู้ได้รับมอบหมายให้ทำการร่างขอบเขตของงาน (TOR) ไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้งานภายใน โครงการแล้วจะทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น พื้นที่ภายในไม่ได้มาตรฐาน หรือมาตรฐานที่นำมาใช้ ในการออกแบบไม่เหมาะสมกับบริบทของโครงการ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลเสียโดยตรงของเจ้าของ โครงการ เมื่อร่างขอบเขตของงาน (TOR) ไม่มีความถูกต้องแล้ว สถาปนิกก็จะออกแบบอาคารที่ ไม่เหมาะสมและสามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้อย่างแท้จริง รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงแบบใน ภายหลังซึ่งจะทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มอีก

ดังนั้นการวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ จึงเป็นการวิจัย เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมทั้งทางด้านความงามทางสถาปัตยกรรมและการใช้งานให้ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทยโดยมีเป้าหมายให้ผลการวิจัยออกมาในรูปแบบของ ร่างขอบเขตของงาน (TOR) ที่มีความถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยที่ตั้ง โครงการ เจ้าของโครงการ รูปแบบสถาปัตยกรรม องค์ประกอบภายในโครงการ และรายละเอียด พื้นที่โครงการ รวมถึงการทดลองออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ ในขั้นต้น และผ่านการ ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงสถานที่ตั้ง เจ้าของโครงการ รูปแบบสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบภายในของโรงแรมหรูพร้อมสมัยจากทั้งกรณีศึกษาในประเทศและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์ที่ตั้งที่เหมาะสมในการสร้างโรงแรมหรูพร้อมสมัยกรุงเทพฯ
3. ศึกษาถึงความต้องการและรูปแบบการใช้งานของกลุ่มตัวอย่างภายในโรงแรมหรูพร้อมสมัยของประชากรกรุงเทพฯในปัจจุบัน
4. สร้างร่างขอบเขตของงาน (TOR) โรงแรมหรูพร้อมสมัยกรุงเทพฯ
5. ทดลองออกแบบโรงแรมหรูพร้อมสมัยกรุงเทพฯ เบื้องต้น (preliminary design) เพื่อให้ประกอบการประเมินร่างขอบเขตของงาน (TOR)
6. ประเมินผลร่างขอบเขตของงาน (TOR) ที่ได้ เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในแต่ละลำดับขั้นของการวิจัย ดังนี้

1. กรณีศึกษาในการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม สำหรับกรณีศึกษาในประเทศจะเป็นการศึกษาเฉพาะในจังหวัดกรุงเทพฯเท่านั้น ส่วนกรณีศึกษาสากลจะเป็นการศึกษาเฉพาะโรงแรมหรูพร้อมสมัยในต่างประเทศซึ่งมีการออกแบบโครงการแสดงภายในเพื่อใช้สำหรับการแสดง มหรสพ ส่วนประชากรในการวิจัยนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 1) บุคคลที่เกี่ยวข้องในสาขาดนตรีหรือการแสดง เช่น นักแสดง นักดนตรี เป็นต้น
 - 2) บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ เช่น สถาปนิก ผู้ลงทุน ผู้จัดการ เป็นต้น
2. หลังจากการศึกษาวิจัยทั้งจากกรณีศึกษา การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการ ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ จะสามารถวิเคราะห์ทิศทางของการออกแบบโรงแรมหรูพร้อมสมัยกรุงเทพฯ ออกมาได้ในรูปแบบของร่างขอบเขตของงาน (TOR) ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น
 - 1) วัตถุประสงค์
 - 2) ที่ตั้งโครงการ
 - 3) เจ้าของโครงการ

- 4) แนวทางการออกแบบ ประกอบด้วย แนวคิดในการวางผังและการตอบสนองความต้องการ รวมถึงแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม
- 5) องค์ประกอบภายในโครงการ
- 6) รายละเอียดพื้นที่โครงการ

3. หลังจากที่ได้มาซึ่งร่างขอบเขตของงาน (TOR) แล้ว สามารถทดลองออกแบบอาคารเป็นต้นแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพฯ ฯ เบื้องต้น (Preliminary Design) ประกอบด้วย

- 1) ผังพื้นที่ทุกชั้น
- 2) รูปด้าน
- 3) รูปตัดอาคาร
- 4) ทักษะภาพภายนอก

อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพฯ ฯ ดังนั้นการสรุปผลวิจัยจึงควรประกอบไปด้วยหัวข้อพื้นฐานของร่างขอบเขตของงาน (TOR) เท่านั้น โดยไม่รวมถึงระเบียบต่าง ๆ ของการประกวดแบบ เช่น วิธีการประกวดแบบ คุณสมบัติของผู้เข้าประกวด ขอบเขตของการออกแบบ ค่าตอบแทน วิทยานาม คณะกรรมการตัดสินการประกวดแบบ และกำหนดการต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวข้อซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการก่อสร้างจริง

4. นำร่างขอบเขตของงาน (TOR) และต้นแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพฯ ฯ ไปผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ประเภท ได้แก่

- 1) บุคคลที่เกี่ยวข้องในสาขาดนตรีหรือการแสดง เช่น นักแสดง นักดนตรี เป็นต้น
 - 2) บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ เช่น สถาปนิก ผู้ลงทุน ผู้จัดการ เป็นต้น
- แล้วทำการอภิปราย และสรุปผลการวิจัย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หลักเกณฑ์พื้นฐานในการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ ผู้ใช้งาน และบริบทของประเทศไทย

2. เข้าใจถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้งานโรงมหรสพร่วมสมัยในปัจจุบันและสามารถนำมาปรับใช้กับการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพฯ ฯ ได้

3. สร้างทางเลือกของแนวทางการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ หรือโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียง ผู้สนใจศึกษาต่อสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้

4. ร่างขอบเขตของงาน (TOR) โรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ

5. วิธีการเขียนร่างขอบเขตของงาน (TOR)

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

1. ทำการศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมและความสัมพันธ์ของการใช้งานของพื้นที่ภายในโรงมหรสพร่วมสมัย เช่น แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม รูปแบบการใช้งานภายในอาคาร สถานที่ตั้ง และการวางผัง โดยผู้วิจัยจะทำการสำรวจจากกรณีศึกษาภายในกรุงเทพ ฯ ส่วนกรณีศึกษาของต่างประเทศผู้วิจัยจะทำการศึกษาจากหนังสือนิตยสาร และบทความทางวิชาการในอินเทอร์เน็ต ได้แก่

1) โรงละครอกร่า (Theatre Agora) ค.ศ .2007 เมืองเลิสตัด ประเทศเนเธอร์แลนด์ สถาปนิก ยูเอ็นสตูดิโอ (UNStudio)

2) คาซ่า ดา มิวสิกา (Casa da Musica) ค.ศ.2005 เมืองปอร์โต ประเทศโปรตุเกส สถาปนิก ออฟฟิศ ออฟ เมโทรโพลิแทน อาร์คิเทคส์ (OMA)

3) โรงละครรอยัล แคนนิช (Royal Danish Playhouse) ค.ศ.2008 เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก สถาปนิก ลุนด์การ์ด แอนด์ทรานเบิร์ก อาร์คิเทคเทอร์ (Lundgard & Tranberg Arkitekter)

4) โรงอุปรากรแห่งชาตินอร์เวย์ (Norwegian National Opera House) ค.ศ.2008 เมืองออสโล ประเทศนอร์เวย์ สถาปนิก สโนเฮตตา (Snohetta)

5) เคิร์ฟ (Curve) ค .ศ.2007 เมืองเลสเตอร์ ประเทศสหราชอาณาจักร สถาปนิก ราฟาเอล วินอลี อาร์คิเทคส์ (Rafael Vinoly Architects)

6) มิวซิกเกอบาว (Muziekgebouw) ค.ศ .2005 เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ สถาปนิก ทรีเอ็กซ์เอ็น (3XN)

- 7) ศูนย์กลางการแสดงมหรสพ โกลบ นิวส์ (Globe-News Center for the Performing Arts) ค .ศ.2006 เมืองอमारิลโล รัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา สถาปนิก โฮลซ์แมน มอซ อาร์คิเทคเจอร์ (Holzman Moss Architecture)
- 8) โรงละครซาโคเอนจิ (Za-Koenji Public Theater) ค .ศ. 2008 เขตซูกินามิ เมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น สถาปนิก โตโย อิตะ แอนด์ แอสโซซิเอต (Toyo Ito & Associates)
- 9) โรงละครเลอ คี (Le Quai Theater) ค .ศ.2007 เมืองแองเกอร์ส ประเทศฝรั่งเศส สถาปนิก เอเอส อาร์คิเทคเจอร์ สตูดิโอ (As. Architecture Studio)
- 10) โรงอุปรากรเว็กซ์ฟอร์ด (Wexford Opera House) ค .ศ.2008 เมืองเว็กซ์ฟอร์ด ประเทศไอร์แลนด์ สถาปนิก คีธ วิลเลียมส์ อาร์คิเทคส์ (Keith Williams Architects)
- 11) โรงละครชอว์เบิร์ก แอมฟิออน (Schouwburg Amphion) ค .ศ.2010 เมืองโดทิงเซม ประเทศเนเธอร์แลนด์ สถาปนิก เมคานู อาร์คิเทคเทน (Mecanoo Architecten)
- 12) ศูนย์วัฒนธรรมคาร์แทกซ์โซ (Cartaxo Cultural Center) ค .ศ.2005 เมืองคาร์แทกซ์โซ ประเทศโปรตุเกส สถาปนิก ซีวีดีบี อาร์คิเทคโตส (CVDB Arquitectos)
- 13) โรงละครประชาคม (Municipal Theater) ค .ศ.2005 เมืองการ์ตา ประเทศโปรตุเกส สถาปนิก คาร์ลอส เวโลโซ (Carlos Veloso)
- 14) ลักเซมเบิร์ก ฟิลาฮาร์โมนี (Luxembourg Philharmonie) ค .ศ.2005 เมืองลักเซมเบิร์ก ชิตี ประเทศลักเซมเบิร์ก สถาปนิก คริสเตียน เดอ พอร์ทแซมพาร์ค (Christian de Portzamparc)
- 15) โรงมหรสพเมืองเทมปี (Tempe Centers for the Arts) ค .ศ.2007 เมืองเทมปี รัฐอริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา สถาปนิก บาร์ตัน มายเออร์ แอสโซซิเอตส์ (Barton Myers Associates)

2. ทำการศึกษาผู้ใช้งานในจังหวัดกรุงเทพฯ ฯ เพื่อเข้าใจถึงพฤติกรรมและความต้องการในการใช้งาน โดยการสืบค้นข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการวิจัย

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กรณีศึกษา การสำรวจพื้นที่ในสถานการณ์จริง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาซึ่งร่างขอบเขตของงาน (TOR) ของโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพฯ ฯ

4. ทดสอบร่างขอบเขตของงาน (TOR) ด้วยการออกแบบโรงมหรสพร่วมสมัย กรุงเทพฯ ฯ ต้นแบบ (preliminary design) ด้วยกรอบความคิดที่ได้จากการศึกษาข้างต้น

5. นำต้นแบบโรงมหรสพร่วมสมัยกรุงเทพ ฯ และร่างขอบเขตของงาน (TOR) มาทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
6. ทำการอภิปราย สรุปผลการวิจัย และตั้งข้อเสนอแนะในรูปแบบของแนวทางการออกแบบเพื่อสามารถนำไปศึกษาและประยุกต์ใช้ต่อสำหรับผู้สนใจได้ในอนาคต

1.6 คำจำกัดความในงานวิจัย

โรงมหรสพร่วมสมัย หมายถึง สถานที่สำหรับการแสดงมหรสพ เช่น การแสดงละคร การเต้น โอเปร่า บัลเลต์ เป็นต้น หรือการแสดงที่มีการประยุกต์ผสมผสานระหว่างการแสดงในรูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมนั้น ๆ เข้ากับรูปแบบปัจจุบัน รวมถึงมีการจัดแสดงดนตรีคลาสสิก (classical music) เช่น โซนาตา คอนแชร์โต และออร์เคสตรา เป็นต้น ตลอดจนเป็นสถานที่พบปะระหว่างกลุ่มนักแสดง นักดนตรี และประชาชนผู้สนใจในมหรสพและการแสดงดนตรีด้วย ในที่นี้มิได้นับรวมถึงสนามกีฬา หรือสถานที่จัดงานอเนกประสงค์อื่น ๆ ที่มีการให้เข้าพื้นที่เพื่อจัดแสดงมหรสพและดนตรีเป็นครั้งคราว

ชำนาญกานท์หอสมุด

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

NO THIS PAGE IN ORIGINAL

สำนักหอสมุด